

SAMPLE ASSESSMENT TASKS

PUNJABI: BACKGROUND LANGUAGE
ATAR YEAR 12

Acknowledgement of Country

Kaya. The School Curriculum and Standards Authority (the Authority) acknowledges that our offices are on Whadjuk Noongar boodjar and that we deliver our services on the country of many traditional custodians and language groups throughout Western Australia. The Authority acknowledges the traditional custodians throughout Western Australia and their continuing connection to land, waters and community. We offer our respect to Elders past and present.

Copyright

© School Curriculum and Standards Authority, 2023

This document – apart from any third-party copyright material contained in it – may be freely copied, or communicated on an intranet, for non-commercial purposes in educational institutions, provided that the School Curriculum and Standards Authority (the Authority) is acknowledged as the copyright owner, and that the Authority's moral rights are not infringed.

Copying or communication for any other purpose can be done only within the terms of the *Copyright Act 1968* or with prior written permission of the Authority. Copying or communication of any third-party copyright material can be done only within the terms of the *Copyright Act 1968* or with permission of the copyright owners.

Any content in this document that has been derived from the Australian Curriculum may be used under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0 International licence](#).

Disclaimer

Any resources such as texts, websites and so on that may be referred to in this document are provided as examples of resources that teachers can use to support their learning programs. Their inclusion does not imply that they are mandatory or that they are the only resources relevant to the course. Teachers must exercise their professional judgement as to the appropriateness of any they may wish to use.

Sample assessment task

Punjabi: Background Language – ATAR Year 12

Task 1 – Unit 3

Assessment type:	Oral communication
Conditions:	Time for the task: Preparation – 10 minutes Interview – 8–10 minutes
Other items:	Monolingual and/or bilingual dictionaries permitted during preparation
Task weighting:	25% of the school mark for this pair of units

Task 1: Making choices

(20 marks)

Parents, guardians and role models play an important role in young people’s lives.

Participate in an interview with your teacher (or other speakers of Punjabi) about your opinions and experiences related to how role models can influence young people and their educational and career choices.

The time allocated for your interview is 8–10 minutes.

Notes for teachers

Students will participate in an interview with you, another teacher of Punjabi or a Punjabi aide, who will ask a number of questions in Punjabi on the topic of Making choices from a personal perspective.

Allocate 8–10 minutes per interview.

In preparation for this task, allow students the opportunity to practise spoken interaction by participating with a partner, exchanging information (questioning and responding) and maintaining a conversation talking about their opinions and experiences regarding a role model's influence on a young person's educational and career choices.

Below are some questions which may be helpful.

- ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ/ਨਮਸਤੇ/ਸਲਾਮ/ਹੈਲੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?
- ਜਿਵੇਂ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?
- ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜਾਂ ਔਕੜਾਂ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ/ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ? (ਪ੍ਰੇਰਕ ਇਸ਼ਾਰਾ – ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ)
- ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ/ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਕ ਵਿਵਸਾਇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- ਬੱਚਿਆਂ/ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਕ ਵਿਵਸਾਇ ਸੰਬੰਧੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ? (ਪ੍ਰੇਰਕ ਇਸ਼ਾਰਾ – ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਟੀਚੇ ਮਿੱਥਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣਾ)
- ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ/ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਐਸਾ ਇਨਸਾਨ ਹੈ? ਕੌਣ?
- ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?
- ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ?
- ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵੇਲੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਾਝਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੋਗੇ?
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ/ਸਫਰ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ੁੱਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ।

Marking key for sample assessment task 1 – Unit 3

Description	Marks
Topic – Content and relevance of response	
Provides a well articulated and detailed perspective and personal opinion related to a role model's influence on a young person's educational and career choices. Engages in a meaningful discussion of the topic. Comprehends all questions and provides a wide range of relevant information, ideas and opinions.	6
Provides a detailed perspective and personal opinion related to a role model's influence on a young person's educational and career choices. Engages in a meaningful discussion. Comprehends all questions and provides a good range of relevant information, ideas and opinions.	5
Provides a personal opinion related to a role model's influence on a young person's educational and career choices. Engages in a discussion. Comprehends all questions and provides a satisfactory range of relevant information, ideas and opinions. Sometimes uses memorised text, but is able to incorporate it into the conversation.	4
Participates in a discussion. Comprehends most questions and provides some relevant information, ideas and opinions. Frequently uses memorised text and has difficulty incorporating it into the conversation.	3
Participates in a fragmented discussion. Comprehends anticipated and familiar questions and provides some information, ideas and opinions. Relies on memorised text.	2
Participates in a fragmented discussion. Comprehends familiar questions and comments and provides limited information and a few ideas or opinions. Relies heavily on memorised text.	1
Subtotal	/6
Linguistic resources – Accuracy	
Applies the rules of grammar (including agreements, tense and mood) and syntax accurately and consistently. Makes minor errors in structures which do not affect meaning.	4
Applies the rules of grammar (including agreements, tense and mood) and syntax mostly accurately and consistently. Makes errors in a range of structures which do not affect meaning.	3
Applies the rules of grammar (including agreements, tense and mood) with a satisfactory level of accuracy and reasonable consistency. Makes errors which sometimes impede meaning.	2
Applies the rules of grammar (including agreements, tense and mood) with little accuracy or consistency. Makes errors which impede meaning.	1
Subtotal	/4

Description	Marks
Linguistic resources – Vocabulary and range	
Uses contextually-relevant vocabulary and a range of expressions, grammar and sentence structure. Engages the audience.	4
Uses relevant vocabulary, expressions, grammar and sentence structure. Engages the audience.	3
Uses mostly relevant vocabulary, grammar and sentence structure. Engages the audience.	2
Uses basic and repetitive vocabulary and sentence structure.	1
Subtotal	/4
Speech – Pronunciation and intonation	
Uses clear and comprehensible pronunciation and excellent intonation.	3
Uses acceptable pronunciation and intonation.	2
Sometimes uses unclear or inaccurate pronunciation and intonation.	1
Subtotal	/3
Speech – Flow	
Speaks confidently and naturally. Uses appropriate fillers where thinking time is required.	3
Speaks with some confidence, although hesitates at times.	2
Speaks with some hesitation and/or repetition.	1
Subtotal	/3
Total	/20

Sample assessment task

Punjabi: Background Language – ATAR Year 12

Task 2 – Unit 3

Assessment type:	Responding to texts
Conditions:	Time for the task: Part A – 40 minutes Part B – 50 minutes This task is to be completed in two lessons
Other items:	Monolingual and/or bilingual print dictionaries permitted Recording/live reading of the spoken text
Task weighting:	15% of the school mark for this pair of units

Task 2: Culture and the arts

(85 marks)

This task is comprised of two parts:

- Part A – Listening and responding (34 marks)
- Part B – Reading and responding (51 marks)

Part A: Listening and responding

(34 marks)

Listen to the two spoken texts in Punjabi based on the topic of Culture and the arts.

Both texts will be played twice, with a pause between the first and second readings. After the second reading of each text, you will have 10 minutes to answer the questions for each text.

A total of 30 minutes will be allocated for the completion of the questions.

You may take notes or answer questions at any time once the audio has started.

Answer the questions in Punjabi or English, as specified, with the relevant information from the text.

Text 1: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੋਨੇ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ

(20 marks)

The Golden Throne of Maharaja Ranjit Singh

Listen to Manpreet's recount about his visit to the Victoria and Albert Museum and answer the questions that follow in **English**.

Question 1

(8 marks)

a) ਵਰਨਣ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਖਾਸ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਲਿਖੋ।

Identify the three characteristics of Maharaja Ranjit Singh from the recounted text.

(3 marks)

(i) _____

(ii) _____

(iii) _____

b) ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਕਾਰ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

Outline the materials used to make the Golden Throne and its size and appearance.

(3 marks)

c) ਇਸਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ?

When was it made and by whom?

(2 marks)

Transcript of spoken texts

Text 1: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੇਨੇ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ

(20 marks)

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਉਹ ਮਹਾਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਧੀਆ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆ-ਦਿਲੀ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ੪੦ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਜਿੰਨੇ ਸਧਾਰਨ ਸੀ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲਗਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਅਜਾਇਬ-ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਘੁੰਮਣ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਖੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੇਨੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਾਂਗਾ।

ਸੇਨੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਗ ਲੱਕੜ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਸਤ੍ਹਾ ਤੇ ਕਾਰੀਗਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੇਨੇ ਦੀ ਮੋਟੀ ਪਰਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ੯੪ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ੯੦ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਚੌੜਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਕਾਰ ਅੱਠਭੁੱਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਮਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਰਗਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚਿਕੜ ਵਿੱਚ ਉੱਗ ਕੇ ਵੀ ਕਮਲ ਨੂੰ ਸੁੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਕਮਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੇਨੇ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ, ਸੰਨ ੧੮੧੯ ਤੋਂ ੧੮੨੦ ਦੌਰਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਸੁਨਿਆਰੇ ਹਾਫਿਜ ਮੁਹੱਮਦ ਮੁਲਤਾਨੀ ਕੋਲੋਂ ਬਣਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ੧੮੩੯ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ੬ ਸਾਲਾਂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ੧੮੪੩ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੇਨੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਆਖਰੀ ਸਿੱਖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ ਅਧੀਨ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਤੋਸ਼ਾਖਾਨੇ ਤੇ ਹੱਕ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਸਿਰਫ਼ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਤੇ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਭੱਤੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਤੋਸ਼ਾਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿੱਲਖਣ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਲੋਰਡ ਡਲਹੇਜ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਸੇਨੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਲਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਅਤੇ ਆਮ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਰਾਜ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਰਡ ਡਲਹੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ੧੮੫੧ ਵਿੱਚ ਸੇਨੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਰਾਹੀਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਭੇਜਣਾ ਪਿਆ। ਇਸਨੂੰ ੧੮੫੩ ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ੧੮੭੯ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਗੈਲਰੀ ਆਫ ਸਾਊਥ ਕੈਨਸਿੰਗਟਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਅਤੇ ਐਲਬਰਟ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸੇਨੇ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਲੱਖਣ ਕਲਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਕਾਰੀਗਰੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਕਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਹੋਈ ਅਮੀਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

Text 2: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤੀ ਖੇਡ – ਕਬੱਡੀ**(14 marks)**

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ/ਨਮਸਤੇ/ਆਦਾਬ ਪਿਆਰੇ ਸਰੋਤਿਓ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੈਸਟਰਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ: ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ।

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ: ਕਬੱਡੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ-ਖੇਡ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕੋਡੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ-ਕੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟਾਇਲ ਕਬੱਡੀ ਜਾਂ ਦਾਇਰੇ ਵਾਲੀ ਕਬੱਡੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਖੇਡ ਜਜ਼ਬੇ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ: ਇਹ ਸਲਾਨਾ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਸਾਲ ਵੈਸਟਰਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖਾਸ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਾ ਵੀ ਖੇਡੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲਗਨ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਅੰਦਰਾਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਲਾਨਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕਿੰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ?

ਪ੍ਰਬੰਧਕ: ਕਬੱਡੀ ਦਮ, ਦੌੜ, ਫੁਰਤੀ, ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਖੇਡ ਅਧਿਆਪਕ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਧਾਵੀ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਫੁਰਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਬਿਨਾਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਟੀਮ ਦੇ ਪਾਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਬੱਡੀ ਪਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਚੰਗਾ ਜਾਫੀ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਦਮ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਪਾਉਣ ਆਏ ਧਾਵੀ ਦੁਆਰਾ ਛੂਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੱਫੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫੜ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਦਮ ਅਤੇ ਦੌੜ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਰੀਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੇਡ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਵੇਗਾ।

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਿਡਾਰੀ ਭੱਵਿਖ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਪ੍ਰਬੰਧਕ: ਇਹਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸਿਡਨੀ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਲਾਨਾ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਮੀਲਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਈ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਸਿੱਖ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਪ੍ਰਬੰਧਕ: ਜਿਥੇ ਕਬੱਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਢੰਗ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਹ ਸਰੀਰਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 27 ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਅੰਦਰਾਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਮੇਜਬਾਨ: ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਬੱਡੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ: ਧੰਨਵਾਦ ਜੀ।

Part B: Reading and responding**(51 marks)**

Read and view the two texts in Punjabi related to the topic of Punjabi identity in the international context and answer the questions that follow in Punjabi or English, depending on the requirements of the question.

A total of 50 minutes will be allocated for the completion of part B.

Text 3: ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ - ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਰਿਵਾਇਤੀ ਕਲਾ**(19 marks)**

Read the following article and answer questions in **English**.

ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਚਾਣ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਹ ਕਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੇਸੀ ਕਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਫੁੱਲ-ਬੂਟਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਰੋਲ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਖਰੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਲਗਭਗ 1੬੦੦ ਈਸਵੀ 'ਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਤੇ ੧੯੩੬ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨਕਸ਼ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ਜੋ ਪੁਰਾਤਨ ਦੇਸੀ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹਨ।

ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੀ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਆਪ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੂਨਾ, ਕੇਰੀ ਅਤੇ ਮੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੀਸ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੂੜੀ ਅਤੇ ਸਣ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਲੇਪ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਕੰਧ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਤੇ ਚੂਨੇ ਅਤੇ ਰੇਤੇ ਦੀ ਲੇਪ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਪਰਤ ਸਿਰਫ ਚੂਨੇ ਦੇ ਲੇਪ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਪਰਤ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਉੱਪਰ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖਾਕੇ ਨੂੰ ਛਾਪ ਕੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਅਤੇ ਗੂੰਦ ਦੇ ਘੋਲ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਉੱਤੇ ਚੂਨੇ ਦੇ ਘੋਲ ਦੀ ਪਤਲੀ ਪਰਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਉੱਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉੱਪਰੋਂ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੰਗ ਰੰਗਦਾਰ ਪੱਥਰਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਥਰ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੰਡੇ ਵਿੱਚ ਪੀਸ ਕੇ ਸੂਰਮੇ ਵਾਂਗੂ ਬਰੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਭਿਉ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਰੰਗ ਦੇ ਪਤਲੇ ਘੋਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਉੱਤੇ ਪਾ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਘੇਟ ਕੇ ਮੱਖਣ ਵਾਂਗੂ ਮੁਲਾਇਮ ਅਤੇ ਮਹੀਨ ਘੋਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਗੂੰਦ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੂੰਦਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਸੁਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੰਗ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੂਨੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਹਲਕਾ ਕੱਚਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੰਗ ਚੂਨੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਸੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੂਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਹੋ ਕੇ ਪੱਥਰ ਵਰਗਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਉਦੋਂ ਦਾ ਉਦੋਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀਕਰਨ ਨੇ ਇਸ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਵੀਨ, ਸਸਤੇ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਿਣਵੇਂ-ਚੁਣਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਜਿਥੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਲਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਝਲਕ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਦੁੱਖ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਭਾਰੀ

ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਕਲਾ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

Question 1**(6 marks)**

(a) ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।

(3 marks)

Name three things that are often depicted in the ancient fresco paintings.

(i) _____

(ii) _____

(iii) _____

(b) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਕਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ?

(1 mark)

When did fresco painting technique come into existence in Punjab?

(c) ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਆਖਰੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

(2 marks)

Name the **two** last artists who practised an indigenous form of fresco painting.

Question 2**(13 marks)**

ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਕਲਾ ਭਵਨ ਲਈ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਪਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਦੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ ਕਲਾਕਾਰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਸਕ੍ਰੀਪਟ ਲਗਭਗ ੮੦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

Write the script of your speech for your local art gallery about fresco painting. In your speech, highlight two possible reasons behind the extinction of this form of art. Suggest how government and fresco painting artists can work together to revive it.

Write your 80 words in English.

Text 4: ਵਿਸਾਰੇ ਹੋਏ ਚਿੰਨ੍ਹ**(16 marks)**Read the following journal entry and answer the question that follows in **Punjabi**.

੧੪-੧੨-੨੦੨੩

ਆਪਣੀ ਬਾਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਬੁੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੁੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰੋਤ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਐੱਖ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਐਨਲਾਇਨ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਤਾਂਘ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਅਗਾਂਹ-ਵਾਧੂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ, ਝੰਡਾ ਅਤੇ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਬੁੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਬੁੰਗੇ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਭੇਟ ਦਾ ਸਮਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ।

ਤਾਇਆ ਜੀ ਨੇ ਬੁੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੁੰਗੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ, ਫੌਜਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਅਤੇ ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਬਣਵਾਏ ਗਏ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ੧੬੦੬ ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਬਣਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੁੰਗਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ੧੮ਵੀਂ ਅਤੇ ੧੯ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਵਿੱਦਿਅਕ, ਸੈਨਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਵਪਾਰਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਤਾ ਸੀ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਗਭਗ ੭੦ ਬੁੰਗੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬੁੰਗਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ੮੪ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਬੁੰਗਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਬੁੰਗੇ ਭਵਨ-ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਮੂਨੇ ਸਨ।

ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਨਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਸਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੁੰਗੇ ਕਿਥੇ ਹਨ। ਸਭ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ? ਮੇਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਬੁੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਬੁੰਗਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਬੁੰਗਾ ਕੰਵਰ ਨੈਨਿਹਾਲ ਅਤੇ ਬੁੰਗਾ ਸਰਕਾਰ ਸਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਹਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਬੁੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਲਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਬੁੰਗੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਵ-ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਾਇਆ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਜਿਥੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਹੱਦ ਦਰਦ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੋਚਣ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਨਾ-ਕਾਮਜਾਬ ਕਿਉਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਬੁੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

Text 5: ਕਿਲ੍ਹਾ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ

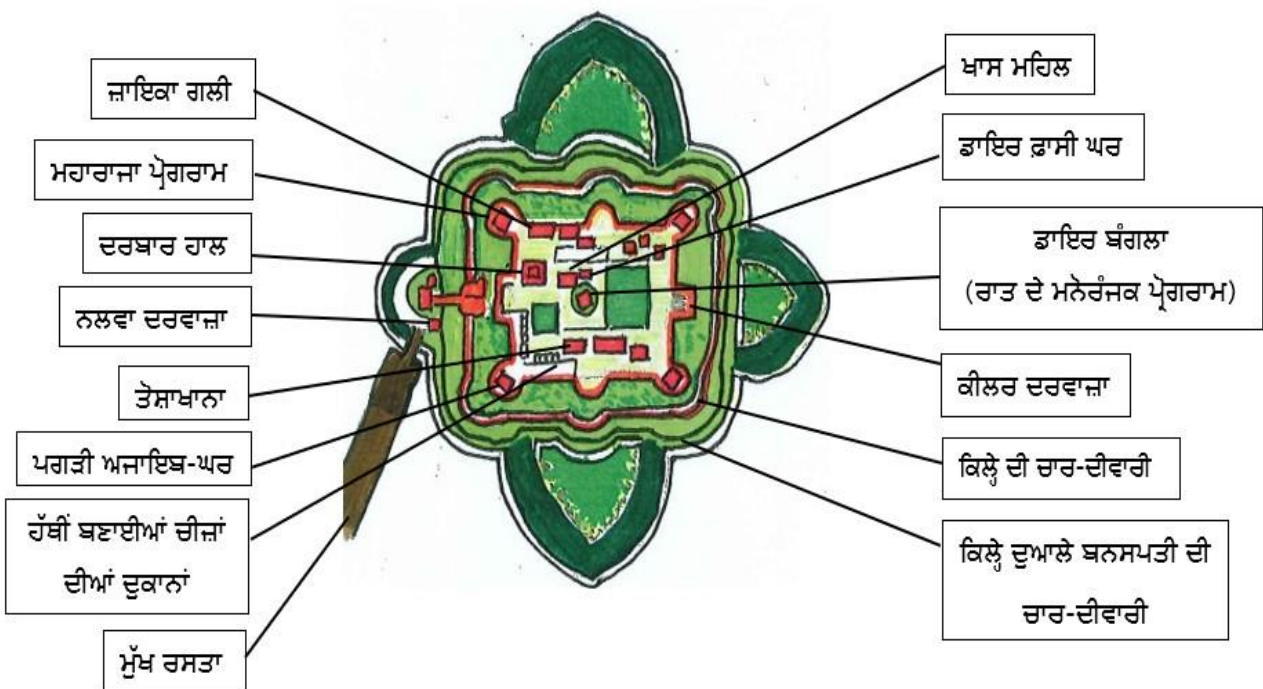
(16 marks)

ਕਿਲ੍ਹਾ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ

ਕਿਲ੍ਹਾ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ੧੭੬੦ ਤੋਂ ੨੦੧੭ ਤੱਕ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਿਲ੍ਹਾ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਬੋਲਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ	ਇਤਿਹਾਸ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਭੋਜਨ
<ul style="list-style-type: none"> ਦਾਖਲਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੋਅ (ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਮਨੋਰੰਜਨ ਪੱਗੜੀ ਅਜਾਇਬ-ਘਰ ਉੱਠ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਸਮਾਂ - ੮-੫ ਵਜੇ ਤੱਕ 	<ul style="list-style-type: none"> ਦਾਖਲਾ ਬੋਲਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਸ਼ੋਅ (ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਮਨੋਰੰਜਨ ਪੱਗੜੀ ਅਜਾਇਬ-ਘਰ ਉੱਠ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਸਮਾਂ - ੫-੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ 	<ul style="list-style-type: none"> ਦਾਖਲਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੋਅ ਜਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਸ਼ੋਅ (ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਮਨੋਰੰਜਨ ਪੱਗੜੀ ਅਜਾਇਬ-ਘਰ ਉੱਠ ਦੀ ਸਵਾਰੀ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਸਮਾਂ - ੮-੫ ਵਜੇ ਤੱਕ

ਵੈਬਸਾਇਟ – www.history.activities.qgobindgh.com , ਮੋਬਾਇਲ – +91 9111122111

Marking key for sample assessment task 2 – Unit 3

Text 1: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੇਨੇ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ

(20 marks)

Question 1

(8 marks)

Description	Marks
Question 1 (a)	
Any three of the following	
He was known for his good policies and kind heart	1–3
He ruled Punjab for 40 years	
His appearance and way of dressing were very simple	
He was a great admirer of the arts and crafts	
Subtotal	/3
Question 1 (b)	
Material used – its inner part is made of wood and is covered with a thick layer of gold	1
Size –94 cm in height and 90 cm in width	1
Shape –octagonal in shape with a lotus-like appearance	1
Subtotal	/3
Question 1 (c)	
It was made between 1819 and 1820	1
It was made by a Muslim goldsmith, Hafeez Muhammad Multani	1
Subtotal	/2
Total	/8

Question 2

(12 marks)

Description	Marks
Response to text	
Provides a comprehensive summary of the events related to the Golden Throne after Maharaja Ranjit Singh's death. Clearly states the dates and provides a brief history of the events related to them. The events are organised logically and a clear link between different events is established.	4
Provides a summary of the events related to the Golden Throne after Maharaja Ranjit Singh's death. Provides information about most of the dates and events. The events are organised logically and a clear link between different events is established.	3
Provides a short summary of the events related to the Golden Throne after Maharaja Ranjit Singh's death with some details. Provides dates and information about some events. Limited links are established between the dates and events.	2
Provides a few details of the events related to the Golden Throne after Maharaja Ranjit Singh's death. The links between the dates and events are not established.	1
Subtotal	/4

Description	Marks
Linguistic resources – Accuracy and range	
Uses a broad range of language, including vocabulary, grammar and a variety of sentence structures appropriate to the context and purpose of writing.	4
Uses a range of language, including vocabulary, grammar and sentence structures mostly accurately.	3
Uses language, including vocabulary, grammar and sentence structures, that is suitable and mostly accurate.	2
Uses a limited range of language, including vocabulary, grammar and sentence structures.	1
Subtotal	/4
Text type, styles of writing and sequencing	
<p>Uses all the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type and style of writing. Writes an email which includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a title • a salutation at the beginning • information on the events in a logical order • a signature at the end • informal language. <p>Content is very well organised and sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing as a whole.</p>	4
Uses most of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type and style of writing. Content is organised and sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing as a whole.	3
Uses some of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type and style of writing. Content is usually organised and sequenced logically.	2
Uses a few of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type and style of writing. Ideas are disjointed with little attempt to organise or sequence them.	1
Subtotal	/4
Total	/12

Text 2: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤੀ ਖੇਡ – ਕਬੱਡੀ

(14 marks)

Question 3

Description	Marks
Content	
Produces sophisticated persuasive writing to emphasise the benefits of joining <i>Kabaddi</i> training and tournaments. Shows synthesis of ideas, a high degree of relevance and originality, and depth of content. Elaborates on topics, justifying viewpoint through well structured and logical arguments.	6
Produces sophisticated persuasive writing, showing some synthesis of ideas, relevance and originality, and depth of content. Elaborates on topics, justifying viewpoint through structured and logical arguments.	5
Produces coherent persuasive writing, showing some synthesis of ideas, relevance and originality, and depth of content. Elaborates on topics, justifying viewpoint through structured and logical arguments.	4
Produces persuasive writing, showing partial synthesis of ideas, relevance and depth of content. Discusses topics, justifying viewpoint through some logical arguments.	3
Produces persuasive writing that summarises ideas, showing relevance and some depth of content. Discusses topics, showing some ability to support viewpoints.	2
Produces writing that shows limited originality and awareness of the kind of writing or content required for the task.	1
Subtotal	/6
Linguistic resources – Accuracy and range	
Uses a broad range of language, including vocabulary, expressions, grammar and a variety of sentence structures, with a very high level of accuracy. Makes minor errors occasionally, but inaccuracies do not affect meaning.	4
Uses a range of language, including vocabulary, expressions, grammar and sentence structures, with a high level of accuracy. Makes errors occasionally, but inaccuracies do not affect meaning.	3
Uses language, including vocabulary, expressions, grammar, and sentence structures that is suitable, with some accuracy. Makes errors, with inaccuracies occasionally affecting meaning.	2
Uses a limited range of language, including vocabulary, grammar and sentence structures. Makes frequent errors and the meaning is sometimes impeded.	1
Subtotal	/4

Description	Marks
Text type, styles of writing and sequencing	
<p>Uses all the key conventions accurately for the audience, context, purpose, text type and style of writing. Writes a persuasive article which includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a title • an introduction and conclusion • formal register. <p>Content is very well organised and sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing.</p>	4
<p>Writes a persuasive script of a conversation using most of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type and style of writing. Ideas are organised and sequenced logically.</p>	3
<p>Uses some of the key conventions suitable for the audience, context, purpose, text type and style of writing. Ideas are organised and follow a logical sequence, but may lack direction.</p>	2
<p>Uses a few of the key conventions suitable for the audience, context, purpose, text type and style of writing. Ideas may be disjointed with little attempt to organise or sequence them.</p>	1
Subtotal	/4
Total	/14

Part B: Reading and responding**Text 3: ਮੋਹਰਾਕਾਸ਼ੀ - ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਕਲਾ****(19 marks)****Question 1**

Description	Marks
Question 1 (a)	
i) Pictures of flora and fauna	1
ii) Pictures of important personalities	1
iii) Pictures of surroundings and the environment of Punjab of that time (historical Punjab)	1
Subtotal	/2
Question 1 (b)	
Fresco paintings are believed to have come into existence around the 1800s	1
Subtotal	/1
Question 1 (c)	
Bhai Gian Singh and Atma Singh Nakaash	1-2
Subtotal	/2
Total	/6

Question 2 – Response in English

Description	Marks
Response to text	
Writes a script of a speech about fresco painting, highlighting the causes behind its extinction and suggesting ways to revive it. Answers may include: Causes <ul style="list-style-type: none"> it is a lengthy process and mostly requires the artists to work continuously to finish a fresco painting the colours are obtained from natural stones which are very expensive westernisation has great influence as people are more interested in using quicker and inexpensive ways of painting Ways to revive fresco painting <ul style="list-style-type: none"> local governments could maintain and conserve the old fresco paintings on the historical buildings local governments could open new training centres with the help of fresco painting artists to teach fresco painting local governments could encourage traditional fresco painting artists to run workshops/classes to teach fresco paintings. 	1-5
Subtotal	/5

Description	Marks
Linguistic resources – Accuracy and range	
Uses a broad range of language, including vocabulary, grammar and a variety of sentence structures appropriate to the context and purpose of writing.	4
Uses a range of language, including vocabulary, grammar and sentence structures accurately most of the time.	3
Uses language, including vocabulary, grammar and sentence structures, that is suitable and accurate some of the time.	2
Uses a limited range of language, including vocabulary, grammar and sentence structures.	1
Subtotal	/4
Text types, styles of writing and sequencing	
Uses all the key conventions accurately for the audience, context, purpose and text type. Writes a persuasive script of a speech that includes the following: <ul style="list-style-type: none"> • opening and closing salutations • clearly states the purpose of the speech • ideas are organised and sequenced effectively • informal register. 	4
Writes a persuasive script of a speech using most of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose and text type.	3
Uses some of the key conventions suitable for the audience, context, purpose and text type.	2
Uses a few of the key conventions suitable for the audience, context, purpose and text type.	1
Subtotal	/4
Total	/13

Text 4: ਵਿਸਾਰੇ ਹੋਏ ਚਿੰਨ੍ਹ

(16 marks)

Question 3 – Response in Punjabi

Description	Marks
Response to text	
<p>Presents comprehensive information about the history of the <i>bunge</i> and the reasons behind their disappearance. The article includes the following points.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ਬੁੰਗਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। • ਬੁੰਗੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ, ਫ਼ੌਜਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਅਤੇ ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਬਣਵਾਏ ਗਏ ਸੀ ਪਰ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ੧੯੦੬ ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਬਣਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। • ਪੁਰਾਤਨ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। • ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਗਭਗ ੭੦ – ੮੪ ਬੁੰਗੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। • ਬੁੰਗਾ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਅਤੇ ਬੁੰਗਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਲਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। • ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੁੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। • ਜਿਹੜੇ ਬੁੰਗੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਵ-ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। • ਅਕਾਲ, ਝੰਡਾ ਅਤੇ ਰਾਮਗੜੀਆ ਬੁੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਬੁੰਗੇ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। 	1–8
Subtotal	/8
Response in Punjabi	
Shows an excellent command of the Punjabi language. Uses a broad range of context-relevant vocabulary, grammar and sentence structures, and stylistic techniques to engage the reader's interest.	4
Shows a good command of the Punjabi language. Uses a range of mostly context-relevant vocabulary, grammar and sentence structures, and some stylistic techniques to engage the reader's interest.	3
Shows a satisfactory command of the Punjabi language. Uses some vocabulary that is relevant to the context and attempts to include some simple stylistic techniques.	2
Uses a limited range of language, including vocabulary, grammar and sentence structures.	1
Subtotal	/4

Description	Marks
Text type and styles of writing	
<p>Uses all the key conventions accurately for the audience, context, purpose and text type. Writes an informative article, which includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • well organised content that is sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing as a whole • a title, an introduction, content and a conclusion • formal language. 	4
Writes an informative article using most of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose and text type. Content is organised and sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing as a whole.	3
Uses some of the key conventions suitable for the audience, context, purpose and text type. Content is usually organised and sequenced logically.	2
Uses few of the key conventions suitable for the audience, context, purpose and text type. Ideas are disjointed with little attempt to organise or sequence them.	1
Subtotal	/4
Part A total	/16

Text 5: ਕਿਲਾ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ

(16 marks)

Question 4 – Response in Punjabi

Description	Marks
Content	
Produces a sophisticated, informative review of Qila Gobindgarh, showing a high degree of relevance and originality, and engagement with historical facts and current facilities available for the public. Presents a comprehensive evaluation of the place including an accurate synopsis and a clear explanation of what they did or did not like about it.	7–8
Produces an informative review of Qila Gobindgarh, showing some relevance and originality, and depth of content. Presents a comprehensive evaluation of Qila Gobindgarh for potential viewers/readers. Includes an accurate synopsis and an explanation of what they did or did not like about the work.	5–6
Produces a coherent review of Qila Gobindgarh, showing partial relevance and depth of content. Provides some information for potential viewers/readers. Presents a partial synopsis and an explanation of what they did or did not like about the work.	3–4
Produces a review of Qila Gobindgarh, showing relevance and some depth of content. Provides limited information for potential viewers/readers.	1–2
Subtotal	/8
Linguistic resources – Accuracy and range	
Uses a broad range of language, including vocabulary, expressions, grammar and sentence structures, with a very high level of accuracy. Stylistic techniques are successfully used to engage the reader’s interest.	4
Uses a sound range of language, including vocabulary, expressions, grammar, and stylistic techniques, with a high level of accuracy. Simple stylistic techniques are used to engage the reader’s interest.	3
Uses language, including vocabulary, expressions, grammar, and stylistic techniques, that is suitable, with some accuracy. Some simple stylistic techniques appropriate to the task may be attempted.	2
Uses language, including vocabulary, grammar, and stylistic techniques, that is usually suitable, with some accuracy.	1
Subtotal	/4

Description	Marks
Text type, styles of writing and sequencing	
<p>Uses all the key conventions accurately for the audience, context, purpose, text type, and styles of writing. Writes a review of Qila Gobindgrah. The informative text:</p> <ul style="list-style-type: none"> • includes a title • provides the plot summary of its history and description of the activities available for the visitors • includes personal and evaluative comments • includes language that is clear and unambiguous • is formal, and objective in style. <p>Content is very well organised and sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing as a whole.</p>	4
<p>Uses most of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type, and styles of writing. Content is organised and sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing as a whole.</p>	3
<p>Uses some of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type, and styles of writing. Content is usually organised and sequenced logically.</p>	2
<p>Uses few of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type, and styles of writing. Ideas are disjointed with little attempt to organise or sequence them.</p>	1
Subtotal	/4
Total	/16

Sample assessment task

Punjabi: Background Language – ATAR Year 12

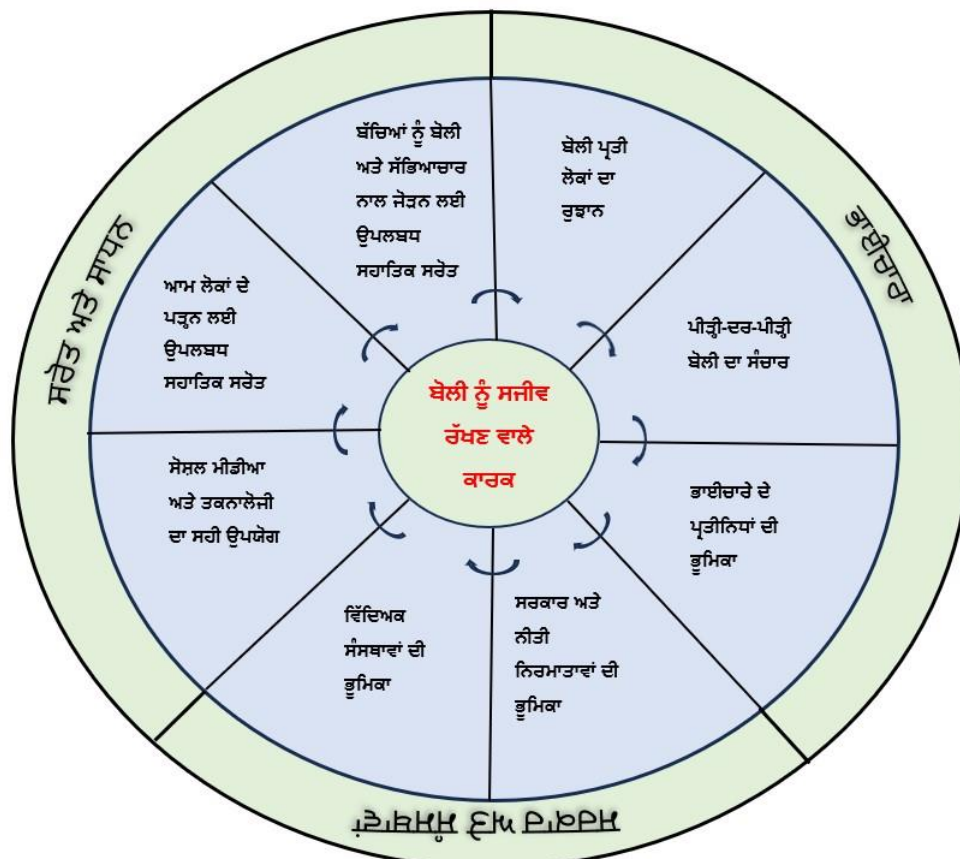
Task 7 – Unit 4

Assessment type:	Written communication
Conditions:	Time for the task: 50 minutes
Other items:	Monolingual and/or bilingual print dictionaries permitted
Task weighting:	10% of the school mark for this pair of units

Task 7: Current global issues

(16 marks)

ਬੋਲੀ ਕਿਸੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰੀਬ ੫੯੦੦ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ੪੭ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬੋਲੀਆਂ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੇ ਹਨ, ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

Marking key for sample assessment task 7 – Unit 4

Description	Marks
Content and relevance of response	
Produces an informative article, showing a high degree of relevance and originality, and depth of content. Elaborates on the issue of why the Punjabi language has become endangered, highlighting the key factors that can contribute to keeping Punjabi language alive. Presents a well structured, logical argument and viewpoints on the topic.	7–8
Produces an informative article, showing some relevance and originality, and depth of content. Elaborates on the issue of why the Punjabi language has become endangered, highlighting the key factors that can contribute to keeping Punjabi language alive. Presents a structured, logical argument and viewpoints on the topic.	5–6
Produces an informative article showing partial relevance and depth of content. Demonstrates some skills to elaborate on the issue of why the Punjabi language has become endangered and highlights some of the key factors that can contribute to keeping Punjabi language alive. Presents some logical arguments and viewpoints on the topic.	3–4
Produces an article showing limited relevance and depth of content. Demonstrates limited ability to discuss the issue of why the Punjabi language has become endangered and lists a few of the key factors that can contribute to keeping Punjabi language alive. Shows limited knowledge and ability to support viewpoints on the topic.	1–2
Subtotal	/8
Linguistic resources – Accuracy and range	
Uses a broad range of language, including vocabulary, expressions, grammar and sentence structures, with a very high level of accuracy. Stylistic techniques are successfully used to engage the reader’s interest.	4
Uses a sound range of language, including vocabulary, expressions, grammar, and stylistic techniques, with a high level of accuracy. Simple stylistic techniques are used to engage the reader’s interest.	3
Uses language, including vocabulary, expressions, grammar, and stylistic techniques, that is suitable, with some accuracy. Some simple stylistic techniques appropriate to the task may be attempted.	2
Uses language, including vocabulary, grammar, and stylistic techniques, that is usually suitable, with some accuracy.	1
Subtotal	/4

Description	Marks
Text type, styles of writing and sequencing	
<p>Uses all the key conventions accurately for the audience, context, purpose, text type, and styles of writing. Writes an informative text that includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a title • statistical data to support the idea • formal language. <p>Content is very well organised and sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing as a whole.</p>	4
<p>Uses most of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type, and styles of writing. Content is organised and sequenced logically; for example, within and between paragraphs and throughout the writing as a whole.</p>	3
<p>Uses some of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type, and styles of writing. Content is usually organised and sequenced logically.</p>	2
<p>Uses a few of the key conventions appropriately for the audience, context, purpose, text type, and styles of writing. Ideas are disjointed with little attempt to organise or sequence them.</p>	1
Subtotal	/4
Total	/16

Acknowledgements

Information from: Sreejith. (2022). [Photograph of a map of Gobindgarh Fort]. Retrieved February 2024, from, https://medium.com/@sreejith_/gobindgarh-fort-amritsar-b0b99b7f077d